

Verkiezingsprogramma's 2021: levenseinde, euthanasie, palliatieve zorg

VVD, PVV, CDA, D66, PvdA, GroenLinks, SP, CU

Rondom 17 maart vinden Tweede Kamerverkiezingen plaats. Deze verkiezingen staan meer dan wat dan ook in het teken van het coronavirus. Zorg, in de volle breedte van dat thema, krijgt ruim de aandacht in de verkiezingsprogramma's voor 2021.

Wat zijn politieke partijen in deze verkiezingen van plan zijn op het gebied van levenseinde, euthanasie, palliatieve zorg en gerelateerde zaken. Hieronder worden de partijprogramma's van de grootste partijen kort doorgelicht op het thema medische ethiek.

Algemene indruk verkiezingsprogramma's 2021

Lang niet alle grote partijen besteden in hun verkiezingsprogramma aandacht aan onderwerpen gerelateerd aan het levenseinde. D66 en ChristenUnie zijn de meest uitgesproken partijen op dit onderwerp.

Aanbieding Petitie - Foto: Dirk Hol

Het Landelijk Expertisecentrum Sterven bood op 27 oktober 2020 haar petitie: 'Meer en vooral bredere aandacht voor de laatste levensfase' aan de leden van de vaste commissie VWS in de Tweede Kamer aan. Dit leidde tot een motie van CU/CDA die op 8 december 2020 werd aangenomen.

	<p>Als het aankomt op medische ethiek wil de VVD de eigen keuzes van mensen vooropstellen. De partij is voorstander van een “levenstestament” dat samen met de huisarts wordt opgesteld. Daarin worden schriftelijk keuzes vastgelegd over bijvoorbeeld wel of niet behandelen en wel of niet reanimeren. Artsen kunnen daar in een later stadium zo nodig naar handelen.</p> <p>Over het levenseinde blijft de VVD op de vlakte: de partij staat voor <i>“de mogelijkheid voor iedereen om zelf te kiezen voor een waardig levenseinde, mits dit volgens zorgvuldige procedures en eisen gebeurt.”</i> Op deze procedures en eisen wordt verder niet ingegaan. Wel stelt de partij nog dat het belangrijk is dat arts en patiënt goed en tijdig met elkaar praten over een euthanasiewens, opdat de patiënt eventueel voor een andere arts kan kiezen of dat de arts uit principiële bezwaren af kan zien van de procedure. De VVD wil vasthouden aan het <i>Groninger Protocol</i>. Daarin is euthanasie tot twaalf jaar mogelijk onder zeer strikte eisen.</p>
	<p>De PVV heeft in het verkiezingsprogramma geen standpunten ingenomen op het gebied van medische ethiek.</p>
	<p>Het CDA heeft in het verkiezingsprogramma geen standpunten ingenomen op het gebied van medische ethiek. Alleen een korte passage over ouderenzorg. <i>“Goede ouderenzorg is een kwestie van beschaving. We breiden het aantal verpleeghuizen uit voor de liefdevolle zorg aan de meest kwetsbare ouderen. Daarnaast zorgen we voor een gevarieerd aanbod van nieuwe vormen van wonen en zorg. Ook in de ouderenzorg kan innovatie het zware werk voor de verzorgenden verlichten, waardoor er meer tijd en aandacht is voor de ouderen en de uitval van personeel wordt beperkt.”</i></p>
	<p>Dat D66 veel aandacht besteedt aan het onderwerp levenseinde mag geen verrassing heten. Afgelopen zomer diende Tweede Kamerlid Pia Dijkstra nog haar initiatiefwetsvoorstel <i>Wet toetsing levenseindebegeleiding van ouderen op verzoek</i> in, in de volksmond bekend als de wet voltooid leven. D66 redeneert dat zelfbeschikking daarin centraal staat.</p>

	<p>In het verkiezingsprogramma benadrukt D66 nog maar eens waar deze initiatiefwet voor opkomt: mensen van 75 jaar en ouder, waarbij het verzoek vrijwillig, zonder enige druk van buitenaf, weloverwogen en duurzaam is. Ouderen die hun leven voltooid achten, moeten de mogelijkheid hebben hun leven te beëindigen.</p> <p>De partij ziet in dat toekomstige traject een rol weggelegd voor een speciale levenseindebegeleider, een speciaal opgeleid hulpverlener die samen met de patiënt tot een weloverwogen besluit over het levenseinde kan komen. Sowieso wil D66 dat artsen beter geschoold worden over het onderwerp levenseinde; Nederlanders worden gemiddeld immers steeds ouder.</p> <p>Net als de VVD vindt D66 dat er ook bij kinderen ruimte moet zijn voor euthanasie, in gevallen waar sprake is van ondragelijk en uitzichtloos lijden.</p>
	<p>De PvdA heeft in het verkiezingsprogramma geen standpunten ingenomen op het gebied van medische ethiek.</p>
	<p>GroenLinks wil bij wet vastleggen dat “iedereen die ondraaglijk en uitzichtloos lijdt, lichamelijk of geestelijk,” een beroep kan doen op het recht op zelfbeschikking, in dit geval over het levenseinde. De partij weidt niet uit over leeftijden.</p>
	<p>De SP heeft in het verkiezingsprogramma geen standpunten ingenomen op het gebied van medische ethiek.</p>

De ChristenUnie is zeer uitgesproken en beschouwt euthanasie "niet als normaal medisch handelen." In het verkiezingsprogramma focust de partij zich op die groep mensen die, volgens de ChristenUnie, een blijvende wens tot levensbeëindiging hebben zonder dat zij ernstig ziek zijn. Elk mensenleven heeft intrinsieke waarde, en het is de taak van de overheid om deze groep te beschermen.

Letterlijk:

"De taak van de overheid om kwetsbaren groepen te beschermen, weegt vele malen zwaarder dan de facilitering van zelfdoding van gezonde mensen met een zelfmoordpil, die bovendien niet veilig kan worden geregeld."

De ChristenUnie constateert dat een kernprincipe van de huidige euthanasiewet onder druk staat: dat alleen euthanasie mag worden gepleegd als mensen daar nadrukkelijk zelf om vragen. Volgens de CU wordt de druk op artsen om levensbeëindigend te handelen steeds meer opgevoerd, bijvoorbeeld vanuit de familie van de patiënt. De ChristenUnie wil de vinger aan de pols houden op het gebied van euthanasie, bijvoorbeeld door zaken waarover in de toetsingscommissies discussie bestaat altijd voor te leggen aan het Openbaar Ministerie. Alle casuïstiek die door Regionale Toetsingscommissies wordt behandeld, moet worden gepubliceerd.

Vanzelfsprekend is de ChristenUnie fel tegen de initiatiefwet van Pia Dijkstra.

Om niet alleen kritiek te leveren, maar ook een alternatief te bieden, wil de ChristenUnie meer inzetten op palliatieve zorg (ook thuis) bij zowel fysiek als psychisch lijden.